

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Fonetický ústav
doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.

Posudek
vedoucího práce na diplomovou práci Pavly Prachové
Temporální přesnost imitace řeči
u dvou věkových skupin dětí

S tematikou řečového rytmu se v poslední době setkáváme nepoměrně častěji než v minulosti. Byl potvrzen význam rytmického členění promluv pro komunikaci, ale zároveň ještě nebyla vytvořena uspokojivá metodologická báze pro výzkum tohoto jevu. Nejasný je především vztah mezi fyzikálními vlastnostmi střídajících se prominenčních uzlů a jejich percepčními korelátů. Badatelé opakovaně narážejí na otázku, jak rytmus měřit, aby bylo možno zachycovat působení různých proměnných v experimentech. Studie Pavly Prachové by k rozřešení této otázky mohla přispět. Mapuje totiž imitační chování vzorku dvou skupin dětí (vnitřně ještě členěných dle pohlaví), které plní tři typy úloh na materiálu vzrůstající složitosti. Pro další empirický výzkum tak přináší informace o přesnosti, kterou lze při imitačních úkolech očekávat, a o tendencích, které chování dětí vykazuje podle typu imitace a délky, případně i struktury předlohy.

Obsah práce naznačuje logickou stavbu a přehledné dělení – je v souladu s konvencemi prezentace empirického výzkumu. Celkově se práce skládá z šesti oddílů, z nichž tři jsou ještě dále vnitřně členěny, seznamu použité literatury a drobnějších náležitostí, včetně abstraktu v českém a anglickém jazyce. Drobným kosmetickým nedostatkem je shodné číselné označení diskuse i závěru, a to nejen v obsahu, ale i na s. 90 a 97.

V přehledu odborné literatury ve druhé kapitole je představena definice řečového rytmu a jsou diskutovány ústřední problémy oboru např. rytmická typologie jazyků, percepční centra v sonorních vrcholech slabik a globální rytmické ukazatele. Jsou zde diskutovány relevantní publikace z dané oblasti fonetického popisu a je zřejmé, že autorka usilovala o vyvážený pohled na starší i novější koncepce a studie. Celkově je druhá kapitola psána velmi čtivě, a přesto se neprohřešuje proti zásadám odborného stylu. Za drobnější nedostatek přehledu je možno považovat absenci české odborné literatury.

Metodika vlastní experimentální studie je představena ve třetí kapitole. Vysvětluje sestavení řečových stimulů, poté se věnuje respondentům a testové proceduře, která je nápaditě ilustrována i obrazem (s. 43). V popisu metodiky jsou pro úplnost zahrnuty i informace o zpracování zvukových nahrávek, extrakci dat a jejich statistickém vyhodnocení. (Pouze zmínka o „pokročilých nástrojích programu MS Excel“ na s. 45 působí možná lehce provokativně, ale to bude spíše vina marketingové politiky firmy Microsoft.)

Čtvrtá kapitola práce prezentuje výsledky přehledně a systematicky. Autorka se nejprve věnuje defektním položkám, jejichž četnosti již samy o sobě nesou užitečnou informaci s relevancí pro stanovené hypotézy. Je také chvályhodné, že analýzy hlavní proměnné (průměrné odchylky od imitovaného vzoru) jsou provedeny pro kontrolu i s vyřazením deviantních respondentů (s. 51). I grafická úprava textu podporuje přehlednost prezentace. Pozornější čtení občas odhalí určité drobné nedostatky: na s. 47 dole chybí předložka před slovem *slabiku*, na s. 50 je *větš rozdíl*, na s. 53 v posledním odstavci chybí výpočetní výsledek dvoufaktorové analýzy rozptylu, na s. 54 je napsáno, že *jednofaktorová ANOVA našla efekt gramatické koheze*, ovšem ve skutečnosti tento efekt nalezen nebyl, jak říká hned následující věta. (Posledně zmíněná chyba možná není způsobena přehlédnutím, ale spíše nepochopením. Opakuje se totiž i na s. 60 a na s. 65.)

Diskuse na s. 90 – 96 je adekvátní a je z ní patrné, že diplomantka je své výsledky schopna vidět s nadhledem. Při komentování závěrů sice neprokazuje velkou invenci, ale to je možná projev skromnosti a respektu vůči složitosti zkoumané problematiky. Pro účely obhajoby proto navrhuji témata, která mohou stávající diskusi práce rozvést.

(1) s. 91: „... *mezi počtem deformovaných položek a věkem nebo pohlavím respondentů nejsou žádné zjevné zákonitosti.*“ Přestože víme, že věk a pohlaví hrává v řečových dovednostech důležitou roli, zákonitosti se v experimentu neprojeví. Jaké mohou být příčiny?

(2) s. 91: „... *čím kratší věta, tím přesnější opakování.*“ Úvaha o chybném odhadu tempa vede správným směrem, ale musí být explicitně řečeno, co se vlastně děje. U delších vět se hůře odhaduje tempo?

(3) s. 94: „*Při doslovné imitaci položek se tedy věk respondentů neprojevil.*“ V experimentální praxi existují dva známé efekty spojené s hladinou výkonu, které mohou způsobit, že se určitá nezávislá proměnná neprojeví. Je potřeba je pojmenovat a vysvětlit.

Celkově je z předložené práce patrná autorčina píle a svědomitý přístup k zadané úloze. Konstatuji tedy, že diplomová práce Pavly Prachové splnila svůj účel a svým obsahem i rozsahem vyhověla požadavkům kladeným na diplomové práce magisterského studia. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze dne 8. 9. 2013

.....
doc. PhDr. Jan Volín, Ph.D.